

**Ukrajna a választások után:
mit hozhat Zelenszkij elnöksége?**

Ukraine after the elections:
What comes after Zelensky's win?

ACKERMANN SÁNDOR

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszeri kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta: Szalai Máté

Szöveggondozás és tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

Fax: + 36 1 279-5701

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

© Ackermann Sándor, 2019

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2019

ISSN 2416-0148

Összefoglaló: Az ukrán elnökválasztások második fordulóját nagy fölénnyel nyerte a humorista–producerből lett elnökjelölt, Volodimir Zelenszkij. A nagyarányú győzelem azt is megmutatta, hogy a választók nagy többségben elutasítják az elmúlt évek politikáját, és mindenáron változást szeretnének. Jelen elemzés célja rövid áttekintést adni és értékelni a második forduló eredményeit, bemutatni a győztes Zelenszkij eddig megismert személyét és csapatát, illetve ezek ismeretében felvázolni, milyen politikai változások következhetnek az elkövetkező években Ukrajnában.

Abstract: *The second round of the Ukrainian presidential election was won by a landslide victory by the humorist producer Volodymyr Zelensky. The high rate of victory has also shown that voters in a large majority reject the policies of recent years and demand change at all costs. There is still not much to know about Zelensky's team for the time being, but the dominant positions are believed to be given to people who already have some political experience. Due to the peculiarities of the Ukrainian semi-presidential system, the outcome of the parliamentary elections in autumn will have a major impact on Zelensky's term.*

BEVEZETÉS

Az ukrán elnökválasztások második fordulóját 2019. április 21-én tartották, miután az [első fordulóban](#) (amelynek értékelésével egy [korábbi elemzésünkben foglalkoztunk](#)) egyik jelölt sem tudta megszerezni a győzelemhez szükséges szavazatok több mint 50 százalékát. Így az április 21-i választásokon az előző körben két legtöbb szavazatot kapó jelölt, a regnáló elnök Petro Porosenko, valamint a humorista–producer Volodimir Zelenszkij közül választhattak a szavazóurnákhoz járuló választópolgárok. Az eredmények jelentőségének értékeléséhez meg kell vizsgálnunk az ukrán politikai berendezkedés (elnöki-parlamentari rendszer) sajátosságait, illetve az államfő alkotmány által biztosított hatásköreit, s ebben a kontextusban kell értelmezni a választásokat meg a várható fejleményeket. Az elemzés ezt követően kitér a választási eredmények értékelésére, majd a győztes Zelenszkij és várható csapatának bemutatása következik.

ELNÖKI HATÁSKÖRÖK¹

Mivel Ukrajna esetében politikai értelemben félelnöki rendszerről beszélünk, az államfőnek viszonylag korlátozott jogkörei vannak. Az 1996-ban elfogadott ukrán alkotmányt több alkalommal is megváltoztatták az elnök szerepét illetően, a 2004-es narancsos forradalom például részben éppen arról szólt, hogy az elnök megnövekedett hatalmát csökkentsék, ugyanakkor a változtatást követően Viktor Janukovics [2010-ben visszaállította](#) (helyesebben az alkotmánybíróság törvénytelennek mondta ki a 2004-es változtatást) az eredeti jogköröket.

Az elnök kezében összpontosuló hatalmat a Majdan 2014-es eseményei után [újra megváltoztatták](#), s Porosenko már csak a megcsorbított hatáskörök birtokában vehette át az irányítást az elnökválasztásokat követően. A [jelenlegi alkotmány](#) elnöki tisztségre vonatkozó részei szerint az államfő kinevezi: az ukrán fegyveres erők főparancsnokát,

- (1) az alkotmánybíróság tagjainak egyharmadát (amennyiben valamelyik tagnak lejár a mandátuma), illetve
- (2) a Nemzeti Bank Tanács és
- (3) a Televíziós és Rádiós Közvetítések Bizottság tagjainak a felét is ő nevezheti ki.

Az ukrán elnök tölti be a Nemzetbiztonsági és a Védelmi Tanács elnöki tisztségét is, így ezek helyettes vezetőit is ő nevezi ki. Az elnök megvétőzhatja a parlament által hozott törvényeket, de a parlament ezt alkotmányos többséggel felülbíráhatja. Az elnök adhat külföldieknek ukrán állampolgárságot, és kegyelmet gyakorolhat az elítéltek esetében. Az államfő emellett népszavazást írhat ki különböző kérdésekben, köztük akár az alkotmány megváltoztatásáról is. Az elnök tesz javaslatot a külügy- és védelmi miniszter, a Biztonsági Szolgálat vezetője, a főügyész és a Nemzeti Bank elnöke személyére, ugyanakkor ezeket a javaslatokat parlamenti többséggel kell elfogadni hivatalba lépésükhöz.

A meglehetősen korlátozott jogkörökből jól látszik, hogy a megválasztott államfőnek a korábbiakhoz hasonlóan ezúttal is kompromisszumot kell majd mutatnia a kormány, valamint a parlament irányába: emiatt van kiemelt jelentősége a parlamenti választásoknak, hiszen ha nem az elnököt támogató politikai erő tud kormányt alakítani, akkor az jelentősen megnehezíti a végrehajtó hatalom (együtt)működését.

1 Fedinec Csilla, Halász Iván, Tóth Mihály (2016): A független Ukrajna: Államépítés, alkotmányozás és elsüllyesztett kincsek. Pesti Kalligram, Budapest, 110–130. o.

MÁSODIK FORDULÓ: ELSŐPRŐ ZELENZKIJ-FÖLÉNY

Az ukrán elnökválasztások első fordulóját 2019. március 31-én tartották, ezt követően három hete volt Porosenkónak és Zelenszkijnek, hogy a lehető legtöbb szavazót állítsák maguk mellé. A két forduló közötti, az átlagosnál egy héttel hosszabb kampányidőszak inkább Porosenkónak adhatott lehetőséget, hiszen Zelenszkij azzal a tudattal indulhatott neki a választásnak, hogy ha nem veszít számottevő szavazót, akkor (elsősorban annak köszönhetően, hogy Julija Timosenko és Jurij Bojko szavazói is nagy részben őt preferálták) nagy valószínűséggel ő lesz Ukrajna következő államelnöke.

A választás napján aztán [az eredmények](#) Zelenszkijt igazolták: a humorista-producer a szavazatok 73,22 százalékát gyűjtötte be (ez több mint 13 és fél millió szavazatot jelentett), míg a második helyen a regnáló elnök Petro Porosenko végzett, 24,45 százalékkal (valamivel több, mint négy és fél millió szavazattal). Zelenszkij választási győzelme az első forduló (és a korábbi felmérések) alapján várható volt, ugyanakkor a nagyarányú siker (csaknem háromszor annyi szavazatot kapott, mint Porosenko). Ennyi szavazatot legutóbb Viktor Juscsenko kapott a 2004 végén megismételt második fordulóban, akkor 15 milliónál is többen szavaztak rá. Igaz, a részvételi arány is nagyobb volt, hiszen a másik jelöltre, Viktor Janukovicsra is közel 13 millióan szavaztak (az [ukrán elnökválasztások történetében](#) a legtöbb szavazatot 1991-ben Leonyid Kravcsuk kapta, 84 százalékos részvétel mellett több mint 19,6 millióan szavaztak rá, tehát Zelenszkij eredménye azért még jócskán elmarad a legnépszerűbb elnökjelölttől).

A számok tekintetében talán Zelenszkij eredményénél is beszédesebb a leköszönő elnök, Porosenko szereplése. Az öt évvel ezelőtti, 2014-es eredményekkel összehasonlítva jól látszik, hogy az elnök szavazóbázisa az ötéves regnálása végére gyakorlatilag megfeleződött. 2014-ben Porosenko már az első fordulóban győzni tudott azzal, hogy közel [tízmillióan szavaztak rá](#), míg a 2019-es választások első fordulójában csupán hárommillióan, a másodikban pedig négy és fél millióan szavaztak rá. A [komoly csökkenés oka](#) elsősorban az, hogy a Porosenko elnökségével (és a Majdan eseményeivel) remélt pozitív változások nem következtek be, a korrupció továbbra is állandó problémát jelent, a kelet-ukrajnai konfliktust és a Krím kérdését sem sikerült megnyugtatóan rendezni, emellett pedig az ország gazdasági helyzete sem mutat jelentős előrelépést az öt évvel ezelőtti állapotokhoz képest. Ilyen tekintetben a mostani választásokra egyrészt tekinthetünk korszakváltásként, hiszen a szavazók döntő többségben utasították el a Majdan után érkező elitet (legalábbis annak vezetőjét). Ugyanakkor a 61 százalékos részvétel egyáltalán nem számít kimagasló számnak (igaz, öt évvel ezelőtt szintén csupán 60 százalék volt), a választók pedig láthatóan kiábrándultak a politikából, és már a Majdant követő „hurráhangulat” sem tapasztalható az országban. A politikában eddig teljesen ismeretlen Zelenszkij megválasztása pedig azt jelzi, hogy a kiábrándult választópolgárok nagy többsége inkább szavazott konkrét program nélküli jelöltre, mint a politikában régóta otthonosan mozgó, konkrét tervekkel előálló Porosenkóra.

Hogy valóban korszakváltásról van-e szó az ukrán belpolitikában, azt majd csak a parlamenti választások eredményei fogják megmutatni, amelyeket a vártnál korábban tarthatnak meg Ukrajnában: Zelenszkij a [május 20-i beiktatását](#) követően azonnal jelezte, hogy felosztatja a parlamentet és új választások kiírását indítványozza, amelyeket július 21-én tartanak majd. A frissen hivatalba lépő elnök első felszólalása alkalmával kérvényezte a parlamenttől a Biztonsági Szolgálat (SZBU) vezetője, a főügyész, valamint a védelmi és külügyminiszter visszahívását. Zelenszkij beiktatását és indítványait követően Volodimir Hrojszman kormányfő [bejelentette lemondását](#).

Az előrehozott parlamenti választásokkal kapcsolatosan az első számú kérdést az jelentheti, hogy a Zelenszkij által alapított Nép Szolgája párt milyen eredményt tud majd elérni, illetve képes lesz-e – adott esetben akár koalícióban is – kormányt alakítani. Belpolitikai és nemzetközi szempontból is mindenképpen megnyugtató körülménynek lehet tekinteni, hogy egy esetleges komoly változás is békés átmenet formájában zajlik le az ukrán politikai életben, szemben a Majdan (illetve bizonyos szempontból akár a 2004-es narancsos forradalom) áldozatokkal járó eseményeivel. Szintén pozitív eredményként értékelhető az ukrán választásokkal kapcsolatosan, hogy bár egy [nagyon durva, egyik felet sem kímélő kampányidőszakot](#) láthattunk az év elejétől kezdődően, ezt követően alapvetően [igazságos és szabad, demokratikus választásokat tartottak Ukrajnában](#).

MESÉBŐL VALÓSÁG: VOLODIMIR ZELENSZKIJ ÚTJA AZ ELNÖKSÉGIG

A Dnyipropetrovszki területen található Krivij Rih városában 1978. január 25-én született [Volodimir Olekszandrovicz Zelenszkij](#). A Kijev és Krím között, a Dnyeper folyóhoz közel fekvő szülővárosában először oroszul tanult meg Zelenszkij, az ukrán nyelvet csak később sajátította el. Már fiatalkorában a szórakoztatóiparban találta meg a helyét, és már 1997-ben megalakította az egész életére nagy hatással lévő [Kvartal 95](#)-öt, amely egy humoristákból álló, különböző szórakoztató produkciókat előállító csapat volt. Az ezt követő években Zelenszkij és társai rengeteget jártak fellépni nemcsak Ukrajnában, de Oroszországban és a többi posztszovjet országban is.

Ez utóbbi később amiatt is lényeges volt Zelenszkij számára a választások tekintetében, hogy nemcsak országosan, de az egész térségben komoly ismertséggel rendelkezett már az indulási szándéka bejelentését megelőzően is, ami pedig még fontosabb, az emberek nagy többsége pozitív szereplőként tekintett rá (ellentétben az aktuális ukrán politikai elit legtöbb tagjával). Talán éppen ennek tudható be a kampányidőszakban tanúsított, a médiát kategorikusan kerülő, komoly programot nem is mutató Zelenszkij taktikája: igyekezett a korábbi években, a „civil” életben megszerzett népszerűségét megtartani, elitellenes politikáját pedig azzal demonstrálta, hogy minden korábbi politikai erőt elutasított.

A humoristastúdió vezetése mellett Zelenszkij producerként is elkezdett dolgozni, miközben filmszínészként is egyre több filmben feltűnt. 2015-ben kezdte el vetíteni a [A nép szolgája](#) (Слуга народу) című vígjátéksorozatot, amelyben Zelenszkij Ukrajna elnökét alakítja. A sorozat kezdetén a Zelenszkij által alakított Holoborogyko még egy középiskolai történelemtanár, aki azután válik népszerűvé (majd elnökké), hogy közzétesz egy videót, amelyben élesen felszólal az Ukrajnában tapasztalható korrupció ellen. Politikai ambíciói korábban nem voltak ismertek, igaz, a Majdan eseményeit követően már egyre gyakrabban hallatta a hangját társadalmi, közéleti kérdésekben is.

Bár Zelenszkij (nagyarányú) győzelme az elnökválasztásokon sokakat meglepett, a színész–producer korántsem a mostani választások előtti hónapokban döntötte el, hogy politikai pályára lép. Zelenszkij Nép Szolgája néven (hasonlóan az eddig a televízióban vetített sorozatához) alapított pártot korábban, amelyet a stúdió ügyvédje, Ivan Bakanov [2017 decemberében jegyeztetett be](#). Az elnökválasztásokon való indulását csak egy évvel később, az 1+1 csatorna szilveszteresti adásában [jelentette be](#) 2018. december 31-én.

A televíziós csatornának olyan szempontból van komoly jelentősége, hogy annak az oligarcha [Ihor Kolomojszkijnek](#) van a tulajdonában, aki az elmúlt években a regnáló elnök, Petro Porosenko egyik legkomolyabb (politikai) ellenfelévé vált, miután az elnök felmentette a Dnyipropetrovszki terület kormányzói tisztsége alól. A kampányidőszakban Porosenko mindent meg is tett annak érdekében, hogy Zelenszkijt hiteltelenné tegye mint önálló, független jelöltet, s sokkal inkább [a milliárdos oligarcha bábjának mutassa be](#). Porosenko kezében nem volt más eszköz, amelyet hatékonyan tudott volna használni a politikai múlttal nem rendelkező jelölttel szemben, miközben korábban ő maga is milliárdos oligarchaként került a politikába. Tény azonban, hogy Ukrajnában komoly üzleti, pénzügyi támogatás nélkül szinte lehetetlen bekerülni a politikai körforgásba, Kolomojszkij támogatását ugyanakkor Porosenko nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani.

KAPCSOLATOK OROSZORSZÁGGAL

Az orosz anyanyelvűként használó, ukránul csak később megtanuló Zelenszkijt a kampány idején [sorozatosan érték olyan vádak](#), amelyek Moszkvához való viszonyát firtatták. A 2014-es események, a Krím elcsatolása óta gyakorlatilag megbélyegzésnek számít az ukrán belpolitikában, ha valakit „oroszbarátként” könyvel el a közvélemény. Zelenszkij esetében az első számú támadási felület a producer oroszországi érdekeltségeire vonatkozott. Zelenszkij a kampány során többször is [kinyilvánította](#), hogy már nem működik a korábban Oroszországba települt, filmgyártással foglalkozó stúdiója. A kampány idején Zelenszkij igyekezett megszólítani az ország keleti részén élő, orosz ajkú választókat is, ami sikeresnek bizonyult, ezeken a területeken tudott a legnagyobb arányban győzni.

A választásokat követően ugyanakkor Zelenszkij sokkal egyértelműbben fogalmazott az oroszkérdést illetően. Amikor Vlagyimir Putyin orosz elnök a Donecki és a Luhanszki Népköztársaság lakosainak [felajánlott orosz útlevelekről beszélt](#), a megválasztott ukrán elnök [azzal válaszolt](#), hogy Kijev pedig az Oroszországból politikai okokból elmenekülteknek hajlandó ukrán útlevelet adni, miközben kitért a két ország kapcsolataira is, megjegyezve: [„Oroszországban és Ukrajnában egy közös van, az államhatár”](#). Zelenszkij az ukrán–orosz kapcsolatokat meghatározó krími és kelet-ukrajnai kérdésekről nem foglalt egyértelműen állást a kampány során, ugyanakkor, tekintve, hogy népszerűsége kiemelkedő volt az ország keleti és déli területein (ahol a témában radikális véleményt formáló Porosenko rendkívül alacsonyan teljesített), kérdéses, meddig tud megmaradni a pragmatikus politikus személyében.

A fentiek tekintetében egyelőre kérdéses, hogy létrejöh-e – és ha igen, mikor – egy esetleges [Putyin–Zelenszkij-találkozó](#). Zelenszkijnek a Donbasz és a Krím kérdése mellett belpolitikai körülményeket is figyelembe kell vennie a felső szintű egyeztetésre vonatkozóan (többek között azt, hogy ennek milyen társadalmi fogadtatása lenne Ukrajnában). Az orosz elnök mindenestre [nem gratulált kollégája győzelméhez](#), miközben Zelenszkij csapatából sokan [óva intik az ukrán vezetőt, hogy négy szemközt találkozzon Putyinnal](#) – a megválasztott elnök tanácsadója szerint ehelyett egy közös találkozóra lenne szükség az Egyesült Államok és más nyugati országok bevonásával. Ha a két vezető közötti személyes egyeztetésre nem is kerül sor a közeljövőben, Kijev és Moszkva kapcsolatát alapvetően határozhatja majd meg, hogy az új kijevi elnöki adminisztráció hogyan próbálja meg rendezni a kelet-ukrajnai helyzetet, illetve mihez kezd a Krím kérdésével.

ZELENSZKIJ VÁRHATÓ CSAPATA

A fentebb kifejtetteknek megfelelően Ukrajnában a végrehajtó hatalom gyakorlása megoszlik az elnök és a kormány között: az államfő jelöli ki a külügyminisztert, illetve a védelmi minisztert, ugyanakkor a kormány további összetétele a parlamenti választásoktól (és így természetesen a többséget adó párttól) függ. Ilyen tekintetben Zelenszkij számára döntő jelentőségű lesz a parlamenti választás, amelyen az új elnök reményei szerint minél több mandátumot szerezhet a Nép Szolgája párt.

A Zelenszkij mögött álló csapatról még a választásokat követően is meglehetősen keveset lehetett tudni. Ennek elsősorban az az oka, hogy az elnökjelölt a belpolitikai témákon (korrupció, centralizált hatalom) kívül csak körvonalakban érintette az egyébként hatáskörébe tartozó külpolitikát, illetve biztonságpolitikát. A kampány során ugyan [elkötelezte magát az euroatlanti integráció mellett](#), de ez nem meglepő a 2014 utáni politikai környezetben. Zelenszkij kampányáról azonban elsősorban az mondható el, hogy teljesen [új típusú módszert](#), illetve kommunikációt használt az eddig Ukrajnában jellemző politikai hagyományokkal

szemben. Kampányát legnagyobb részben az interneten folytatta, ami egyrészt nagy szabadságot adott neki, másrészt pedig így tudta a legkönnyebben elérni a legfiatalabb generációkat. Szabadságot azért adott neki az internetes kampányolás, mivel emellett gyakorlatilag egy alkalommal sem tartott olyan sajtótájékoztatót, amelyen kellemetlen kérdésekre kellett volna válaszolnia (leszámítva a második forduló előtti napon tartott elnökjelölti vitát, amelynek komoly tétje valójában már nem volt), a fiatalokat pedig minden bizonnyal a szociális média felületein érthette el a leginkább. Az internetet Ukrajnában korábban nem látott tudatossággal, napi rendszerességgel kampányeszközként használó elnökjelölttel ugyanakkor alig találkoztak személyesen a választók, nem tartott nagy közönség előtti beszédeket, és nem indított országjáró kampánykörutat sem. Zelenszkij az újságírók interjúkérdéseinek többségét is rendre elutasította a kampány miatti fokozott elfoglaltságára hivatkozva.

Zelenszkij a május 20-i beiktatását követően a parlament feloszlátása után azonnal hozzálátott a személyi kérdések áttekintéséhez. A kampány során Zelenszkij semmilyen posztra sem nevezett meg konkrét jelöltet, így még a második fordulót követően is csak találgatni lehetett, hogy kik alkothatják majd az elnök csapatát. Eközben az oligarcha Ihor Kolomojszkijjal való viszonyára vonatkozóan az elnök [állítja](#), csak üzleti kapcsolat van kettejük között, ugyanakkor a választásokat követően Kolomojszkij már [nyíltan felvetette](#), hogy szívesen lenne Zelenszkij politikai tanácsadója. Zelenszkij a beiktatását követő napokban [kinevezte az Elnöki Adminisztráció új vezetőjét](#), a jogász Andrej Bohdant, míg az elnöki tanácsadó pozícióját Szerhij Sefir fogja ellátni. Bohdannel kapcsolatban a Kolomojszkijhoz kötődést erősíti a tény, hogy az adminisztráció új vezetője idáig Zelenszkij mellett az oligarcha jogászaként dolgozott. Sefir Zelenszkij kollégája volt a Kvartal 95-ben, így személyében egy közeli, régi ismerőst nevezett ki az új elnök. Politikai tapasztalattal Zelenszkijhez hasonlóan egyikük sem rendelkezik. Kolomojszkij ráadásul a választásokat követően visszaköltözött (Izraelből) Kijevbe, s [napi szinten nyilatkozik](#) az új politikai irányvonalra vonatkozó tanácsaival kapcsolatban, ami szintén elbizonytalaníthatja azokat a szkeptikusokat, akik tartanak az oligarcha és az új elnök szoros viszonyától.

Néhány nappal az elnökválasztás második fordulója előtt, április 18-án az 1+1 csatornán Zelenszkij azért [bemutatta 20 főből álló csapatát](#), amellyel együtt dolgozna győzelme esetén (jócskán nehezíti a tisztánlátást ugyanakkor, hogy Zelenszkij nem rendelt automatikusan pozíciókat is a csapattagokhoz). A csapatban helyet kapott több, az ukrán politikában ismert név is, többek között a korábban (2016–2018) pénzügyminiszteri pozíciót betöltő Olekszandr Danyiljuk, és a korábbi gazdaságfejlesztési miniszter (2014–2016), a litván származású Aivaras Abromavičius is. Feltételezhetően Danyiljuk a külpolitikáért fog felelni Zelenszkij stábjában, az egykori miniszternek többéves politikai tapasztalata van, 2015 végétől 2016 tavaszáig ő volt a (Porosenko alatt működő) elnöki adminisztráció helyettes vezetője, ezt követően pedig miniszteri pozícióba került. 2018 júniusában mondott le a Volodimir Hrojszman miniszterelnökkel való megromlott viszonyát követően. A Zelenszkij jogászaként (és gyerekkori barátjaként)

ismert Ivan Bakanov lehet egyrészt a parlamenti választásokra készülő Nép Szolgája kampányfőnöke, másrészt pedig az is könnyen elképzelhető, hogy [Bakanov lesz a következő ukrán főügyész](#) (Zelenszkij még a kampányidőszakban egyértelművé tette, hogy győzelme után biztosan leváltja a nagy befolyású, Porosenkóhoz közel álló főügyészt, Jurij Lucenkót).

Zelenszkij csapatában nem csak a Majdan után felálló kormány(ok)ból találunk ismerős neveket: a stáb sajtófelelőse, az elsősorban belpolitikai ügyekért felelős Dmitrij Razumkov 2006 és 2010 között a Viktor Janukovics által irányított Régiók Pártjának a tagja volt, azóta pedig egy [politikai tanácsadó céget](#) vezet.

A Zelenszkij számára kiemelt jelentőségű korrupcióellenes politikával [Ruszlan Rjabosapka](#) foglalkozna. Rjabosapka korábban évekig dolgozott az ukrán Igazságügyi Minisztériumban, Arszenyij Jacenyuk kormányában a tárca miniszterhelyettese is volt, 2013–2014 között pedig a Transparency International ukrainai irodájában dolgozott.

A védelem- és biztonságpolitikát Zelenszkij vélhetően szintén egy tapasztalt jelöltre bízna, [Ivan Aparsin](#) korábban évtizedekig szolgált az ukrán haderőnél, később pedig a védelmi minisztériumban helyezkedett el vezető beosztásban. A politikai pálya iránt korábban is érdeklődött, 2014-ben Anatolij Hricenko (korábbi védelmi miniszter) listájáról azonban nem sikerült bekerülnie a parlamentbe. A 2019-es elnökválasztások előtt még szintén Hricenko csapatában tűnt fel, akkor az elnökjelölt a védelmi miniszteri pozíciót ajánlotta fel neki, ám Hricenko végül nem került be a második fordulóra. Ha Zelenszkij döntésében a tapasztalat lesz az első, akkor nagy valószínűséggel Aparsin lesz Ukrajna következő védelmi minisztere.

Zelenszkij eddig ismert csapatában tehát helyet kaptak a politikában már korábban is megforduló személyek, elsősorban olyanok, akik a 2013/14-es fordulót követően töltötték be rövidebb vagy hosszabb ideig valamilyen politikai funkciót. A csapatban van természetesen több, a politika számára teljesen új szereplő is, közülük ketten ráadásul már komoly pozíciót is kaptak. Az is látszik, hogy Zelenszkij a klasszikus tárcák mellett külön figyelmet fordít majd az emberi jogok védelmére vagy a [digitalizációra](#) is, de várhatóan külön szakembere lesz a nemi egyenlőséget érintő kérdések vonatkozásában is.

ÖSSZEGZÉS

Az elemzés célja elsősorban a választás második fordulójának értékelése volt, amellyel kapcsolatban megállapítható, hogy Zelenszkij győzelme várható volt a második fordulóban, ugyanakkor a nagyarányú különbség sokakat meglepett. Az elsőprő győzelem azt mutatja, hogy a szavazók mindenképp változást akarnak, még akkor is, ha ez bizonytalansággal jár.

Továbbra is rengeteg a megválaszolatlan kérdés a politikai újonc Zelenszkij személyével kapcsolatban. Az új elnök személye nemzetközi szempontból is járhat kockázatokkal, hiszen egy háborúban álló országról van szó, amelynek

jövője, biztonsága a térség és Európa jövőjére is hatással van. Bár Zelenszkij politikailag valóban teljesen tapasztalat nélküli, és teljes újraindítást ígért megválasztása esetén, csapatának tagjait vizsgálva (elsősorban a fontosabb pozíciókat) sok olyan embert találunk, aki már töltött be valamilyen politikai tisztséget az elmúlt néhány évben. Zelenszkij minden bizonnyal felismerte: ha ő új is a politikában, szakemberekre mindenképp szüksége lesz, ha megfelelően szeretné irányítani a több mint 40 millió lakosú, továbbra is háborúban álló országot.

A 2014 óta újra félelnöki rendszerben működő körülmények között nagy jelentősége lesz az előrehozott parlamenti választásnak, amelyen Zelenszkij pártja (Nép Szolgája) is el fog indulni. Zelenszkijnek ugyanakkor jelenleg a csúcson van a népszerűsége, ha elkezdi a politikát (és adott esetben hoz néhány kevésbé népszerű döntést), akkor nagy valószínűséggel apadhat ez a népszerűség. A július 21-i parlamenti választásokkal kapcsolatban komoly kérdés, hogy Zelenszkij csapatának (pártjának) lesz-e ideje megfelelően felkészülni rá, illetve a nyári időpont miatt a részvételi arány sem valószínű, hogy az átlagosnál nagyobb lesz. A választások tekintetében mindenképp a mostani első forduló eredménye lehet iránymutató (amelyeken részt vett a parlamenti háttérrel bíró Timosenko és Bojko is), így Zelenszkijnek már most azon kell gondolkoznia, hogy kivel lenne érdemes koalícióra lépnie, hogy lehetősége legyen kormányt alakítani.

A moszkvai Kremlben alapvetően annak örülnek, hogy Porosenko nem tudott újra győzni a választásokon, ugyanakkor (a nyugati országok kormányaihoz hasonlóan) egyelőre nem tudják, mit kezdjenek Zelenszkijjellel. Éppen ezért a választást követő napokban történt útlevelügyhöz hasonló „tesztek” a közeljövőben is várhatóak Moszkvától. A Kreml egyelőre óvatos, hiszen annak ellenére, hogy megvan az esélye, hogy békülékenyebb hangnemet üt meg velük kapcsolatban Zelenszkij, a második fordulót követően a többi posztszovjet országhoz intézett üzenete („[minden lehetséges, és le lehet győzni a régi politikai elitet](#)”) minden bizonnyal figyelmeztető jelzés lehetett nemcsak Moszkvában, de más posztszovjet fővárosokban is.

A magyar–ukrán kapcsolatok tekintetében szintén nem világos, hogy Zelenszkijtől mi várható a beiktatását követően, ugyanakkor a magyar kormány a jelenlegi helyzetben lépéselőnyben van a tapasztalatlan Zelenszkijjellel szemben: az új kijevi irányítás esetében akár arra is lehetőség adódhat, hogy Budapest és Kijev újraértelmezze a kétoldalú kapcsolatok vitás kérdéseit. Az egyelőre kérdéses, hogy az utóbbi években a kétoldalú kapcsolatok alakulását meghatározó oktatási törvénnyel kapcsolatban az új elnök milyen álláspontra helyezkedik, de ha nyitott, kompromisszumkész politikát választ, akkor lehetősége lesz a kapcsolatok javítására.